

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

(א) ובלבד... (ב) כבודו... (ג) ובלבד... (ד) ובלבד... (ה) ובלבד... (ו) ובלבד... (ז) ובלבד... (ח) ובלבד... (ט) ובלבד... (י) ובלבד... (יא) ובלבד... (יב) ובלבד... (יג) ובלבד... (יד) ובלבד... (טו) ובלבד... (טז) ובלבד... (יז) ובלבד... (יח) ובלבד... (יט) ובלבד... (כ) ובלבד...

תורה הור השלם

1 מרבה הונו בשנך ותרביה לחונן דלים יקבענן משלי חז"ח לנצרי חשיך ולא חייב לא חשיך למינן ירכיב"י אלוהין בכל משלח ירך על הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה דברים כג בא

הגהות הב"ח

(א) נשך דלא קביל עליה מרה אונסא וזולא (ב) קביל עליה מרה: (ג) רש"י ד"ה למתנה וסו' מתקני מסני שהיא:

גליון הש"ס

נשך דאפי' רבית יריב"ם עין מסת דף כד ע"ה:

הגהות הגר"א

[א] תובי ד"ה לין. פי' נשך וכן פ"י הכינים וזע"ה דבני ביתי דריס קע"י:

מתני' אין מקבלין צאן ברזל מישאל מפני שהוא רבית. וא"פ כגוטרס כל האחריות נכסין על המקבל ושם אוחס עליו כמעט עליו וכל זמן שאין נותן לו מעותי מולקיס השכר ובע"ג דמשנה ימירא היא דהא תנא ליה (ועל דף סח.) אין מושיבין חנווני למחילת שכר משום דקביז כל האחריות עליו וכל שכן ליה משום סיפא אבל מקבלין לאו ברזל מן העכו"ם ב"לולין מהו ומלוין אותן ברבית וכן בגר תושב מלוה ישראל מעותיו של עכו"ם מדרת העכו"ם אבל לא מדרת ישראל: גמ' למימרא דברשותא דמקבל קיימא ורמיניהו י"ה המקבל אמר ברזל מן הנכרים ולדות פטורין מן הבכורה אמר אביי לא קשיא הא דמקבל עליה אונסא וזולא הא דלא קביל עליה אונסא וזולא א"ל רבא אי דקביל עליה מרה אונסא וזולא צאן ברזל קרית ליה ועוד ארתני סיפא אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם ל"לפלוג בדרייה במה דברי' אמורין דלא קביל עליה (ב) אונסא וזולא אבל קביל מרה אונסא וזולא שפיר דמי אלא אמר רבא ואי דקביל עליה מרה אונסא וזולא ונבי בכורות היינו מעם דולדות פטורין מן הבכורה יכיון דאי לא יהיב זוי אתי נכרי תפס לה לכהמה ואי לא משבח לה לכהמה תפס להו לולדות והווי ליה יד נכרי באמצע יוכל יד נכרי באמצע פטור מן הבכורה ימרה הונן בשנך ותרביה לחונן דלים יקבענן מאי לחונן דלים אמר רב כגון שבור מלכא אמר רב נחמן אמר לי הונא לא נצרכא אלא דאפילו רבית דעובד כוכבים איתיביה רבא לרב נחמן י"לנכרי תשיך מאי תשיך לאו תשוך לא תשיך לא סגי דלאו הבי לאפוקי אחיך דלא אחיך בהדיא כתב ביה ולא אחיך לא תשיך לעבור עליו בעשה ולא תעשה איתיביה לזין מהו ומלוין אותם ברבית וכן בגר תושב אמר רב חייא ברזה דרב הונא לא נצרכא יאלא בכרי

אין מקבלין צאן ברזל מישאל מפני שהוא רבית. וא"פ כגוטרס כל האחריות נכסין על המקבל ושם אוחס עליו כמעט עליו וכל זמן שאין נותן לו מעותי מולקיס השכר ובע"ג דמשנה ימירא היא דהא תנא ליה (ועל דף סח.) אין מושיבין חנווני למחילת שכר משום דקביז כל האחריות עליו וכל שכן ליה משום סיפא אבל מקבלין לאו ברזל מן העכו"ם ב"לולין מהו ומלוין אותן ברבית וכן בגר תושב מלוה ישראל מעותיו של עכו"ם מדרת העכו"ם אבל לא מדרת ישראל: גמ' למימרא דברשותא דמקבל קיימא ורמיניהו י"ה המקבל אמר ברזל מן הנכרים ולדות פטורין מן הבכורה אמר אביי לא קשיא הא דמקבל עליה אונסא וזולא הא דלא קביל עליה אונסא וזולא א"ל רבא אי דקביל עליה מרה אונסא וזולא צאן ברזל קרית ליה ועוד ארתני סיפא אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם ל"לפלוג בדרייה במה דברי' אמורין דלא קביל עליה (ב) אונסא וזולא אבל קביל מרה אונסא וזולא שפיר דמי אלא אמר רבא ואי דקביל עליה מרה אונסא וזולא ונבי בכורות היינו מעם דולדות פטורין מן הבכורה יכיון דאי לא יהיב זוי אתי נכרי תפס לה לכהמה ואי לא משבח לה לכהמה תפס להו לולדות והווי ליה יד נכרי באמצע יוכל יד נכרי באמצע פטור מן הבכורה ימרה הונן בשנך ותרביה לחונן דלים יקבענן מאי לחונן דלים אמר רב כגון שבור מלכא אמר רב נחמן אמר לי הונא לא נצרכא אלא דאפילו רבית דעובד כוכבים איתיביה רבא לרב נחמן י"לנכרי תשיך מאי תשיך לאו תשוך לא תשיך לא סגי דלאו הבי לאפוקי אחיך דלא אחיך בהדיא כתב ביה ולא אחיך לא תשיך לעבור עליו בעשה ולא תעשה איתיביה לזין מהו ומלוין אותם ברבית וכן בגר תושב אמר רב חייא ברזה דרב הונא לא נצרכא יאלא בכרי

אפי' רבית דעובד כוכבים. שיראל נטול מן העובד כוכבים וירד לגוימיו: מאי לאו פטור. שמותא אתה ליקח הימני נשך: לא תשיך. דוקא קאמר אתה לו נן רבית: לא סניג דלאו הכי. ובי בא הכחוב לזות עליו ליתן רבית לעכו"ם. דאילו להמיר קאמר פשיטא מהיכי מתיי ליה למיירא: בכרי

של זוב ולדות וחלב וגזיות שלך ואם מהו אמה חייב בחאירותין ואמה מעלה לי שכר סלע מכל אמת ואמת משך בחאירוני אסור משמע נדיהו ששם עליו הקרן והשבח והשחא א"ש דאי לאו תמני' דהכא לא היו קשה לן תמני' דכבירות אמאי פטורין דשפיר חשיבי נשות הנכרי כיון דאי לא יהיב ליה זוי תפיס לכהמה וזי לא משבח לכהמה תפיס לוילד אע"פ שנותן לו מהם קצבה בכל שנה ולהבי לא נפקי ולדות אכתי מרשות נכרי כי יש לו בהן עדין קטן קטן אבל משום דחשיבי ליה בתמני' דהכא רבית דאורייתא שפיר דא"כ יאל מרשותא ארטוזה לנמרי כשאר מלוה רבא מסיק דהאי דפטור מן הכבירה ללו משום דקיימא נרשומא דמרה אלל משום דחשיבי יד נכרי באמצע דמפרש ואזיל ובכל דהוה יד נכרי באמצע פטור דלא קרימא ביה כל מקחן מוכר (שמות לו) דמשמע שהיא מכל וכל רשות ישראל שאל תהא יד נכרי באמצע כלל ופטור נמי שפיר לפלוג ולימני' נדידיה אע"ג שכבר שמעינן לה מרישא כמו כן מקבלין לאן ברזל מן העכו"ם אינו חידוש וטפי אית לן לאפילונו נדידיה: וא"י לא משבח לכהמה תפיס י"ל רבית הוה רבית יד נכרי באמצע. וא"ת מ"ם בתמנתא ארטוזה חייבת בבכורה ללישנא קמא דרבא דכ"ק דפסתים (דף ג. ו) ושם ד"ה החס) היכא דמני' ישראל לטלוקה כזוי ור"ג אי יהיב ליה זוי לא תפיס לא לכהמה ולא לולדות וי"ל דהתם עיקר הנהמה של ישראל ממחילה אלל דמשמעבדת לארטוזה וכיון דמני' לטלוקי כזוי לא יאלת מרשותא ישראל ולא חשיבי יד נכרי באמצע אבל הכא דמתחילה הנהמה של נכרי כל זמן שיש לו לנכרי כה זי דאי לא יהיב זוי תפיס לכהמה לא יאלת מרשות הנכרי ומקרי יד נכרי באמצע דלא נסתלק לגמרי:

תשיך אם בני משוך יוחא דלא סגי דלא תשוך דאסור להלוות לו בהתם כדלמיר קרז ורביס ו) לא תחנס ועוד שאמר הכתוב להלוות להם נכרית"ו וא"ת פריך מהאי קרא הא לא אסור אלל מדרבנן מריה שמא ילמוד ממעשיו כדאמרינן בשמן ו"ל דהכי פריך מהאי קרא כיון דלמיר דמחנא לנכרי תשיך"ו לא היה להם להחכים לאסור והא דדריש ליה מקרא דשלמה אע"ג דלא אסור אלל משום גזירה אפטר דשלמה גזר אי נמי שלמה דינר נכרית דאורייתא ורבנן הוא דאסמינו מילמיהו אקרא דידיה ומה שנהגו עתה להלוות נכרים אורי"ת משום דבשל סופרים הלך אחר המקל וק"ל כאידך לישנא דמתני הא דרב הונא אכרייתא דרב יוסף ולא אסור מעולם רב נחמן ורב הונא רבית נכרי ואפי' לישנא קמא י"ל להמיר לפי שיש עומד מוסף וכדאמרינן ודא וייתן עמהם הלך און לאסור רבית שמא ילמוד ממעשיו יותר משאר רבית ומתן וא"ת כיון דרבית עכו"ם שרי לאידך לישנא נהיה לא היה אותו שהלוה נכרית בתמיס שחיה יחוקאל בבקעת דורא כדלמיר בתרגום (ירושלמי) של ורבה דא שלח פרה וי"ל דשמו בני נח היו מוזהרין על הרבית כמו שהזכירו על הגל ור"ג אלל דרבית לא חיי מנוול (ועל ס"ה) מ"ם כי היכי דדרשינן בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף טו: ו) דבני נח מוזהרין על הגל וכל עין הגן ולא גזל היה לרבית ואונאה ואם תאמר ואם כן מאי פריך תשיך לא סגי דלא תשיך דלמא חמי למימיר אע"ג דהזכירו על הרבית זה מזה שרי ליה לעכו"ם להלוות לישראל נכרית דאם היה אסור א"כ היה עובד ישראל משום לפני עור וי"ל דמלא תשיך לאחיק נפקא הא לנכרי

מקבלין צאן ברזל מישאל מפני שהוא רבית. וא"פ כגוטרס כל האחריות נכסין על המקבל ושם אוחס עליו כמעט עליו וכל זמן שאין נותן לו מעותי מולקיס השכר ובע"ג דמשנה ימירא היא דהא תנא ליה (ועל דף סח.) אין מושיבין חנווני למחילת שכר משום דקביז כל האחריות עליו וכל שכן ליה משום סיפא אבל מקבלין לאו ברזל מן העכו"ם ב"לולין מהו ומלוין אותן ברבית וכן בגר תושב מלוה ישראל מעותיו של עכו"ם מדרת העכו"ם אבל לא מדרת ישראל: גמ' למימרא דברשותא דמקבל קיימא ורמיניהו י"ה המקבל אמר ברזל מן הנכרים ולדות פטורין מן הבכורה אמר אביי לא קשיא הא דמקבל עליה אונסא וזולא הא דלא קביל עליה אונסא וזולא א"ל רבא אי דקביל עליה מרה אונסא וזולא צאן ברזל קרית ליה ועוד ארתני סיפא אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם ל"לפלוג בדרייה במה דברי' אמורין דלא קביל עליה (ב) אונסא וזולא אבל קביל מרה אונסא וזולא שפיר דמי אלא אמר רבא ואי דקביל עליה מרה אונסא וזולא ונבי בכורות היינו מעם דולדות פטורין מן הבכורה יכיון דאי לא יהיב זוי אתי נכרי תפס לה לכהמה ואי לא משבח לה לכהמה תפס להו לולדות והווי ליה יד נכרי באמצע יוכל יד נכרי באמצע פטור מן הבכורה ימרה הונן בשנך ותרביה לחונן דלים יקבענן מאי לחונן דלים אמר רב כגון שבור מלכא אמר רב נחמן אמר לי הונא לא נצרכא אלא דאפילו רבית דעובד כוכבים איתיביה רבא לרב נחמן י"לנכרי תשיך מאי תשיך לאו תשוך לא תשיך לא סגי דלאו הבי לאפוקי אחיך דלא אחיך בהדיא כתב ביה ולא אחיך לא תשיך לעבור עליו בעשה ולא תעשה איתיביה לזין מהו ומלוין אותם ברבית וכן בגר תושב אמר רב חייא ברזה דרב הונא לא נצרכא יאלא בכרי

מוסף רש"י

המקבל צאן ברזל מן הנכרים. שם ל עכ"ס בחתומי דמיס קיבין ולתל לא חונן דמיס עד שכר שנים. כין מהו כין חונן ואחון ולתל שיהו לון עד חזון ומן יהו מיתיה (בבביות: 101: ולדות פטורין מן הבכורה. ולתוהין לא חונן לאן ברזל כסוילדו ויכבו פטורין מן הכבירה ועמח מפרש בנח"ד כביון דאי לא יהיב ליה זוי לעבוד כוכבים תפיס כתמה יאלת משבח בתמיה תפיס ולדות. אישכח דשייכא ד עכ"ס חלננת (ש: 101.)

אין מקבלין צאן ברזל מישאל מפני שהוא רבית. וא"פ כגוטרס כל האחריות נכסין על המקבל ושם אוחס עליו כמעט עליו וכל זמן שאין נותן לו מעותי מולקיס השכר ובע"ג דמשנה ימירא היא דהא תנא ליה (ועל דף סח.) אין מושיבין חנווני למחילת שכר משום דקביז כל האחריות עליו וכל שכן ליה משום סיפא אבל מקבלין לאו ברזל מן העכו"ם ב"לולין מהו ומלוין אותן ברבית וכן בגר תושב מלוה ישראל מעותיו של עכו"ם מדרת העכו"ם אבל לא מדרת ישראל: גמ' למימרא דברשותא דמקבל קיימא ורמיניהו י"ה המקבל אמר ברזל מן הנכרים ולדות פטורין מן הבכורה אמר אביי לא קשיא הא דמקבל עליה אונסא וזולא הא דלא קביל עליה אונסא וזולא א"ל רבא אי דקביל עליה מרה אונסא וזולא צאן ברזל קרית ליה ועוד ארתני סיפא אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם ל"לפלוג בדרייה במה דברי' אמורין דלא קביל עליה (ב) אונסא וזולא אבל קביל מרה אונסא וזולא שפיר דמי אלא אמר רבא ואי דקביל עליה מרה אונסא וזולא ונבי בכורות היינו מעם דולדות פטורין מן הבכורה יכיון דאי לא יהיב זוי אתי נכרי תפס לה לכהמה ואי לא משבח לה לכהמה תפס להו לולדות והווי ליה יד נכרי באמצע יוכל יד נכרי באמצע פטור מן הבכורה ימרה הונן בשנך ותרביה לחונן דלים יקבענן מאי לחונן דלים אמר רב כגון שבור מלכא אמר רב נחמן אמר לי הונא לא נצרכא אלא דאפילו רבית דעובד כוכבים איתיביה רבא לרב נחמן י"לנכרי תשיך מאי תשיך לאו תשוך לא תשיך לא סגי דלאו הבי לאפוקי אחיך דלא אחיך בהדיא כתב ביה ולא אחיך לא תשיך לעבור עליו בעשה ולא תעשה איתיביה לזין מהו ומלוין אותם ברבית וכן בגר תושב אמר רב חייא ברזה דרב הונא לא נצרכא יאלא בכרי

אין מקבלין צאן ברזל מישאל מפני שהוא רבית. וא"פ כגוטרס כל האחריות נכסין על המקבל ושם אוחס עליו כמעט עליו וכל זמן שאין נותן לו מעותי מולקיס השכר ובע"ג דמשנה ימירא היא דהא תנא ליה (ועל דף סח.) אין מושיבין חנווני למחילת שכר משום דקביז כל האחריות עליו וכל שכן ליה משום סיפא אבל מקבלין לאו ברזל מן העכו"ם ב"לולין מהו ומלוין אותן ברבית וכן בגר תושב מלוה ישראל מעותיו של עכו"ם מדרת העכו"ם אבל לא מדרת ישראל: גמ' למימרא דברשותא דמקבל קיימא ורמיניהו י"ה המקבל אמר ברזל מן הנכרים ולדות פטורין מן הבכורה אמר אביי לא קשיא הא דמקבל עליה אונסא וזולא הא דלא קביל עליה אונסא וזולא א"ל רבא אי דקביל עליה מרה אונסא וזולא צאן ברזל קרית ליה ועוד ארתני סיפא אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם ל"לפלוג בדרייה במה דברי' אמורין דלא קביל עליה (ב) אונסא וזולא אבל קביל מרה אונסא וזולא שפיר דמי אלא אמר רבא ואי דקביל עליה מרה אונסא וזולא ונבי בכורות היינו מעם דולדות פטורין מן הבכורה יכיון דאי לא יהיב זוי אתי נכרי תפס לה לכהמה ואי לא משבח לה לכהמה תפס להו לולדות והווי ליה יד נכרי באמצע יוכל יד נכרי באמצע פטור מן הבכורה ימרה הונן בשנך ותרביה לחונן דלים יקבענן מאי לחונן דלים אמר רב כגון שבור מלכא אמר רב נחמן אמר לי הונא לא נצרכא אלא דאפילו רבית דעובד כוכבים איתיביה רבא לרב נחמן י"לנכרי תשיך מאי תשיך לאו תשוך לא תשיך לא סגי דלאו הבי לאפוקי אחיך דלא אחיך בהדיא כתב ביה ולא אחיך לא תשיך לעבור עליו בעשה ולא תעשה איתיביה לזין מהו ומלוין אותם ברבית וכן בגר תושב אמר רב חייא ברזה דרב הונא לא נצרכא יאלא בכרי